דטהרות פ"ח ה"ג בנוסחא

אחרינאז. ג) ועד כאו הכל

תוספות פסחים נא. ד"ה

אי אתה ותום׳ מגילה ה: ל לתנה לברים], ה) [שבת נו:], ו) לא מלאתי זו בשום משנה

רק בתוספתא פ״ח דטהרות מנאתי בנוסחא אחרת ועיין

ר"ש פ"ז דטהרות מ"ד,

ני (ל"ל כדתניאן, ה) עי׳

תורה אור השלם

ו הוא הסיר את הרמות

את האשרה וכתת נחש

הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר עְשְׂה משֶׁה בִּי עַד הַיְּמִים הָהַמָּה הִיוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל

מְקַשְׁרִים לוֹ וַיִּקְרָא לוֹ מְקַשְׁרָּוֹם לוֹ וַיִּקְרָא לוֹ מלכים ב יח ד

הגהות הב״ח

(ל) תום' ד"ה לשת וכו'

הגהות מהר"ב

רנשבורג

א] תור"ה אשת סבר וכו׳

וקשה דהך תוספתא מתניא

וכו׳ כנ״ל:

לב א מיי פיים מהלכות מעשר הלכה יב מעשר י"ד סימן קיט מוש"ע י"ד סימן קיט סעיף ג]: לג ב מיי פ״א מהלכות תרומות הלכה ה:

שימה מקובצת

מפני שחשודהומחלפת: 3 הא קי״ל מעשר דגן בזמן הזה טעשו דגן בוטן החד. דאורייתא: **ג**] את בית שאן כולה מכלל: **ד**] דאכלי :פירי דלא מעשרז ואסר

רבינו גרשום

והכא חיישינן אבל לעלמא . לא חיישינן כלומר בשאור לא וויישינן כלומו בשאוו ותבלין: ולעלמא לא חיישינן והתנן הנותן לפונדקית. כלומר אכסנית מעשר את שהוא כו' לפונו קיוז. כלומו אכסנית מעשר את שהוא כו׳ מפני שחשודה שמתחלפת המתקלקל כלומר מחלפת טוב ונותנת לו רע. התם בפונדקית דהיא אומרת בר בי רב אכיל חמימא הכי חיישינן ואי פרכינן (לו) למה מי שנותן לשכינתו לא חיישינן לשכינתו לא חיישינן לחלופי ולפונדקי׳ חיישינן לחלופי והכי תרצינן אכסניא כאן היום ולמח הולך לדרכו: אשת חבר יטוחנת עם אשת ע"ה וכו" ולא בזמן שהיא טהורה שבזמז שהיא טמאה רגילה בשום דבר ועכשיו כשהיא ממא' לא חגע רשום דרר טמאי לא ווגע בשום דבו לא תאכל (על הכל) מכל אשר לה מאשת ע"ה ולא חיישינו שמא תקח מו החטים או מן הקמח של ותתן לתוך פיה ואוכלת דרר שהוא דמאי ארל עמה שמא תקח ותתן ייין. לתוך פיה דמאי: ר' אלעזר טמאה: השתא מגזל גזלה כלומר לבעלה דאמרינז וגוזלת לבעלה חלופי מיבעיא שתחלף לאחרים טוב ברע: אמר רב יוסף לאו חשוב גזל הוא מה שהיא נותנת לאשת חבר ואמרה תורא מדישיה קא אכיל. והא איתתא נמי דטוחנת עמי בדין הוא שאתן לה ועדיין לחלופי . לעלמא לא חיישינן (אלא) לא חיישינן: בן זירוז גרסינן שאכל עלה של ירק בבית שאן כלומר בלא מעשר אכל והתיר ר' את בית שאז על ידו של ר׳ מאיר כלומר דכיון דאכל ר׳ מאיר בלא מעשר ודאי לא מארץ ישראל ל) ריח לא מאוץ ישואל יוי בית שאן נהגו בו איסור כלומר שמעולם לא אכלו בבית שאן בלא מעשר. דרש דנהג בו היתר. (וחזקיהו הוה) והוא כיתת נחש הנחשת ³) אלא מקום הניחו לו אבותיו כלומר (מה לעשות גדר) ולהתגדר בו] כלומר שיהא נקרא על שמו ועל ידו אף אני מקום

. הניחו לי אבותי מה שהיו א) נראה דלריך לליין אמרו לו מקום שאבותיך וכו' בית שאן וכו'. ב) ל"ל בחזקיה כתיב: אלא וכו׳.

התם נמי מוריא ואמרה בר בי רב ליכול חמימא ואנא איכול קרירא. פירש בקונטרס מורה הוראת היתר לעלמה לטובה

אני מתכוונת בר בי רב ליכול חמימא בניחותא ואין הלשון משמע כן דמוריא משמע שמורה לעצמה היתר לעכב משלו כמו מוריא ואמרה

מורא מדישיה קאכיל ועוד תגן במתניתין מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל הימנה מפני שחשודה שמחלפת רבי יוסי אומר אין אנו אחראין לרמאים ומפרש רבינו מנחם דבתמיה קאמר בר בי רב ליכול חמימא ואנא איכול קרירא ואני טרחתי בשבילו אבל גבי שכנתו אין לחוש לחילוף אע"פ שטורחת בשבילו דדרך שכנים שטורחים זה בשביל זה: אשת עם אשת עם אשת עם הארץ. פי׳ בקונטרס טוחנת

תבואה של עם הארך בזמן שהיא טמאה אשת חבר דליכא למיחש שמא תשכח ותתן לתוך פיה דבר שאינו מעושר דכיון דטמאה היא אינה נוגעת ומסתמא עומדת מרחוק וקשה דהך אוי משנה מתניא במסכת טהרות (פ"ז) ולפי' הקונטרס הוה ליה למיתני במסכ׳ דמאי ועוד קשה דפי׳ דחברתה נותנת לה ואוכלת אלמא חשודה לגנוב משל בעלה ואין זה גולה דאין הבעל מקפיד בדבר מועט יי כדתנן בהגחל בתרא (ב״ק דף קיט.) מקבלין מן הנשים דבר מועט לנדקה וגם זה דוחק מחד שמחלק בין אשת חבר לאשת עם הארץ דעביד איניש דמינשי ואכיל מה דיהבי ליה אבל לתת לאחרים אי לאו דרגילה בגזל לא מינשיא ועוד היאך

טוחנת עמה אשת חבר הרי היא מסייעת (א) עוברי עבירה ובסוף הניזקין (גיטין דף סא.) מוכח דאסור לרבא דמפרש מתניתין דמשאלת אשת חבר לאשת עם הארץ נפה וכברה ובוררת וטוחנת עמה בעם הארץ דרבי מאיר וטומאה וטהרה דרבנן אבל בסתם עם הארץ לא כי היכי דלא תטחון עם חברתה החשודה על השביעית ולאביי דאמר רוב עמי הארץ מעשרין הן שרי לסייעה בכל ענין והכא הא אסרינן בזמן שהיא טהורה וליכא לאוקומי ההיא בזמן שהיא טמאה ודלא כרבי שמעון בן אלעזר דהא בהדיא קתני בוררת ובוררת נוגעת היא ומפרש ר"ח וכן ר"ת שבתבואה של [חבר] איירי בומן שהיא טמאה בומן שאשת עם הארץ מחוקת עלמה כטמאה שאז היא נזהרת מליגע בתבואה אבל לא בזמן שמחזקת עלמה בטהורה דאו אין מהרת מליגע בתבואה ומטמאה לה רבי שמעון בן אלעזר

ולעלמא לא חיישינז והתנז מאהנותז לפונדקית שלו מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל הימנה מפני שחשורה ח מחלפת התם נמי מוריא ואמרה בר בי רב ליכול חמימא ואנא איכול קרירא ולחלופי לא חיישינן יוהתניא אשת חבר מוחנת עם אשת עם הארץ בזמן שהיא ממאה אבל לא בזמן שהיא מהורה רבי שמעון בן אלעזר אומר אף בזמן שהיא ממאה לא תמחון מפני שחבירתה נותנת לה ואוכלת השתא מיגזל גזלה חלופי מיבעיא אמר רב יוסף התם נמי מוריא ואמרה תורא מדישיה מקאכיל העיד רבי יהושע בן זרוז בן חמיו של רבי מאיר לפני רבי על ר"מ שאכל עלה של ירק בבית שאן סבוהתיר רבי את בית שאן כולה על ידו חברו עליו אחיו ובית אביו אמרו לו מקום שאבותיך ואבות אבותיך נהגו בו איסור אתה תנהוג בו היתר דרש להן מקרא זה יוכתת נחש הנחשת אשר עשה משה כי עד הימים ההמה היו בני ישראל מקטרים לו ויקרא לו נחושתן ∘אפשר בא אסא ולא ביערו בא יהושפט ולא ביערו והלא כל עבודה

שמעתתא דתרומה נוהגת בחוצה לארץ ואין לומר כדפי׳ הכא בקונטרס דדוקא תרומת דגן תירוש ויצהר דהוי בארץ דאורייתא בחוצה לארץ

הוי מדרבנן אבל בשאר פירות לא דהא בפ״ק דבילה (דף יב:) גבי אושפיזכניה דרבה בר בר חנה הוה ליה איסורייתא דחרדלא משמע

הסוגיא דחייב במעשר ובריש כילד מברכין (בכמת לו.) רבי אליעזר אומר ללף ממעשר האביונות והקפריסין רבי עקיבא אומר אין ממעשרין

אלא האביונות בלבד ואמר רב יהודה ללף ערלה בחולה לארץ זורק את האביונות ואוכל את הקפריסין ופריך ולימא הלכה כרבי עקיבא ומשני ה"א אפילו בארץ קא משמע לן בחולה לארץ ולימא כל המיקל בארץ הלכה כמותו בחולה לארץ אי אמר הכי ה"א הני מילי מעשר

ירק ואלף דבארץ גופה דרבנן אבל ערלה דבארץ דאורייחא לא משמע בהדיא דמעשר ירק ואלף נוהג בחואה לארץ ואומר ר״ח דהכא

ובפרק רבי ישמעאל (ע"ו דף נח:) איירי בדמאי דאינו נוהג בחולה לארץ כדתנן במסכח דמאי (פ"א מ"ג) מכזיב ולהלן פטור מן הדמאי

אבל ודאי טבל חייב בכל מקום וכן משמע דמיירי הכא בדמאי מדפריך לקמן ודילמא רבי מאיר נתן עיניו בלד זה ואכל בלד אחר דלא

שרי אלא בדמאי וקשה מירושלמי דפרק ג' דדמאי רבן שמעון בן גמליאל שלח ליה רבי יוסי ברבי אתרוג ואמר ליה זה בא לידי מקסרין

ולמדתי ממנו שלשה דברים שהוא ודאי ושהוא טמא ושלא בא לידו אחר שהוא ודאי שפירות קסרין ודאי ושהוא טמא שמרביצין עליו מים

פי׳ והוכשר ולא בא לידו אחר שאילו בא לידו אחר היה מעשר ממנו על זה ואם חאמר ודילמא עישר והולרך להודיעו משום הכשר ויש לומר דאם לא היה אלא דבר אחד היה רבי יוסי מודיעו בפירוש ופריך וליעשר ממנו עליו ומשני אין דרך בני אדם ששולחין לחביריהן

דברים חסרים ופריך ולאו מתניחין היא רבי יוסי מחיר בודאי ובלבד שיודיעו משנה היא באותו פרק שר' יוסי מחיר לשלוח לחבירו ודאי טבל ובלבד שיודיעו שאינו מעושר ושמא היה ביד רבי יוסי אחר ומה שלא עישר לפי שהודיעו שעל כן היה אומר זה בא לידי מקסרין ומשני אע"ג דפליג אדרבנן לא הוה עבד עובדא כוותיה ופריך ולאו מפירות המותרין בקסרין הם דרבי התיר קסרין והתיר בית שאן ומשני

רשב"ג קודם רבי הוה משמע דלאחר שהותר היה פטור אפילו ודאי דההוא אתרוג ודאי הוה יול"ל ולאו מפירות דמותרין בקסרין דהתם

בירושלמי בפרק ב׳ דדמאי אמריגן אלו המינין האסורין בבית שאן ואלו המינין האסורים בקסרין פי׳ משום דמאי משום דאלו מינין

היו רגילין באלו המקומות לבא מא"י והידועין שלא באו מארץ ישראל פטורין משום דמאי וחייבין משום ודאי כפי' ר"ת ופריך והלא

אתרוג מפירות המותרין שאין מביאין אותן מא"י אלא בקסרין עצמה גדל ומודו רבנן דמותר לשלוח ודאי בחוצה לארך בהודעה ולא

נחלקו אלא בטבל בא״י וא״כ מנא לן שלא בא ליד רבי יוסי אחר ואפילו היה בידו אחר היה יכול לשלוח ודאי טבל בהודעה בחוצה לארץ אפילו לרבנן ומשני דעדיין לא הותרה קסרין בימי רבי יוסי והיו מחזיקין אותה בחזקת א״י ומיהו במקום אחר מלא ר״י בירושלמי במסכם חלה פ׳ שחי

זרה שבעולם אסא ויהושפט ביערום

והא דלא תנא בה המתקלקל משום דאפילו אין מתקלקל נמי אם נצטנן הלחם קודם שאכלו מחלפת ליה דמוריא הוראה לעצמה לטובה אני מתכוונת בר בי רב ליכול חמימא כו' אבל נותו לשכנתו אין לה לחוש עליו ולא מחלפת לטובה שהרי אין סמוך עליה תמיד כאכסנאי ולהרע נמי לא חשידא אגול: ולאיחלופי. לגזול לא חיישיכן: טוחנת. מסייעת להנהיג את הרחיים כשהיא טוחנת את התבואה של עם הארץ: בומו. שאשה חבר מתאה ליכא לתיחש שמא תשכח ותתן לתוך פיה דבר שאינו מעושר דכיון דטמאה היא אינה רגילה ליגע במה שהיא עסוקה בו שמא תטמאה וסתמה עומדת מרחוק היא ולא נגעה: אבל לא בומן שהיא טהורה. דהואיל וסתמה נוגעת חיישינן שמא תשכח ותאכל: שהבירתה נופנם לה ואוכלת. אלמא שחשודה לגנוב משל בעלה ולהאכיל את חבירתה ואשת חבר אע"פ שאינה רגילה לא לאכול גזל ולא לאכול דבר שאינו מעושר חיישינן לשכחה דעביד אינש דמינשי ואכיל מאי דיהבי ליה אבל לתת לאחרים אי לאו דחשודה ורגילה בגזל לא מינשיא: מוריא.

על הגזל חשודה: המס נמי מוריא

כו'. התם נמי לטובה היא מתכוונת

היתר לעצמה: חורא מדישיה קאכיל. וזו הואיל ומסייעת אותה

אלא

ולעלמה. דליכה למימר להטיב מתכוונת: לה היישינן. שמה תחליף

ליטול היפה לעצמה: והחנן הנוחן לפונדקים שלו. לחקן לו עיסה

וקדירה: מפני שחשודה מחלפת. והא הכא דלאו לטובה היא דאיש

נכרי הוא ובמסכת דמאי תנינא לה ולא קתני המתקלקל אלמא

(זו) לא הוי גזל: העיד רבי יהושע. הא נמי משום אין הקב"ה מביא תקלה על ידי הלדיקים [ה:] נקט לה: עלה של ירק. ולא עישר: והסיר רבי. על פי עדות זו: את בית שאן כולה. לאכול ירק שלה ופירות האילן בטבלן. קס"ד קסבר רבי מאיר לאו מארץ ישראל היא ומעשר דגן בחולה לארץ הוא נוהג מדרבנן הואיל ובארץ דאורייתא אבל מעשר ירק דבארץ גופיה דרבנן לא גזור מידי בחולה לארץ דאי מא"י היא אע"ג דרבי מאיר ורבי אחר חורבן הוו שהא קיימא לן מעשר דגן דאורייתא וירק דרבנן דקדושה אחרונה דעורא קדשה אף לעתיד לבא כדקתני התיר רבי את בית שאום מכלל דשאר מהומות נוהג בהן: וכתם נחש הנחשת. בחזקיהו מלך יהודה כתיב: מקום אומר אף בזמן שמחזקת עצמה בחזקת טמאה לא תטחון מפני שחברתה אשת עם הארץ אחר שסבורה להיות טהורה נותנת לה ואוכלת ובתוספתא דטהרות פ"ח קתני אע"פ שאינה אוכלת נותנת לאחרים ואוכלים והשתא פריך שפיר השתא מגזל גזלה תבואה של אשת חבר חילופי מיבעיא: להתיך רבי את בית שאן בולה על ידו. משמע דאין מעשר נוהג בחולה לארץ וכן משמע בע"ז בפ' רבי ישמעאל (דף נה:) דקאמר ריש לקיש איקלע [לבצרה] חזינהו דאכלי פירי דלא ח עשרו אסר להו אחא לקמיה דרבי יוחנן א"ל אדמקטורך (דף נה:) עלך זיל הדר [דצלרה] לאו היינו בלר [דצלרה] בחולה לארץ היא ואינה חייבת במעשר וחימה דבפרק עד כמה (בכורות מ.) מוכח כולה

מוסף רש"י הנותן לפונדקית. מלמיד היושב לפני רבו ונחאכתו שחשודה (גיטין סא:)**. י** מחלפת. לא בורה לא גרסיען המתקלקל (חודי נמי התם נמי. לטובה היא מתכוונת ומוריא לעצמה הוראת מלוה בחלוף זה (שם). בר בי רב . בו ב' וב נא וקרירא י ימים או ג' מחליפה (שם). טרחנת. מסייעתה (שם). בזמן שהיא טמאה. אשת חבר, דכיון דבימי טומאה אינה רגילה ליגע בטהרות לא חיישינן שמא תטול וחתן למוך פיה (שם). נותנת לה. אלמא חשודה אשת עם הארץ לגנוב משל בעלה ולימן לחברתה (שם חב.) מוריא. מורה הוראה היתר לעצמה (שם).